

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 67 Гербарно-музейна справа

Освітня програма 091 Біологія та лабораторна діагностика

Спеціальність 091 Біологія

Галузь знань 09 Біологія

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від "13" березня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

Зміст

1. Загальна інформація.....	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу	7
4. Система оцінювання курсу	8
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	9
6. Ресурсне забезпечення.....	9
7. Контактна інформація.....	11
8. Політика навчальної дисципліни.....	11

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Гербарно-музейна справа
Освітня програма	091 Біологія та лабораторна діагностика
Спеціалізація (за наявності)	–
Спеціальність	091 Біологія
Галузь знань	09 Біологія
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	II / VI
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Лабораторні заняття – 18 год. Самостійна робота – 54 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Навчальна дисципліна «Гербарно-музейна справа» спрямована на ознайомлення студентів із гербарно-музейною справою, як особливою сферою науки і культури, що спрямована на створення, комплектування, облік, зберігання та вивчення представлення біологічних експонатів.

Метою опанування студентами опанування студентами основних класичних та сучасних методів створення, підтримання, упорядкування, облік, вивчення та демонстрування гербарних і музейних колекцій біологічних об'єктів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Гербарно-музейна справа» є:

- ознайомлення із основними цілями створення гербарних і музейних колекцій, їх історичною, культурною й науковою цінністю;
- ознайомлення із короткою історією розвитку гербарно-музейної справи;
- ознайомлення студентів із основними етапами створення гербарних зразків і колекцій;
- вироблення навичок формування та утримання гербарних і музейних колекцій;
- ознайомлення із нормативно-правовими документами чинного законодавства, які регламентують сучасну практику гербарно-музейної справи.

Цілі курсу з дисципліни «Гербарно-музейна справа» передбачають набуття здобувачами критично необхідних знань для розвитку професійних компетенцій та формування ціннісних засад пізнання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- зміст діяльності гербаріїв та музеїв, їхня наукова, історична та культурна цінність;
- роль гербарно-музейних колекцій у розвитку біологічної науки і мистецтва;
- основні методи гербаризації рослин, грибів і грибоподібних організмів;
- методика формування гербарно-музейних колекцій;
- вимоги до упорядкування і підтримання гербарно-музейних колекцій;
- нормативно-правові підстави діяльності гербаріїв та музеїв.

вміти:

- використовувати на практиці класичні та сучасні методи гербаризації рослин, грибів та грибоподібних організмів (включаючи етапи безпосереднього гербаризування, монтування і етикетування гербарного аркуша);
- створювати гербарно-музейні колекції;
- створювати електронні каталоги гербарно-музейних колекцій;
- використовувати електронні бази даних у безпосередній діяльності гербаріїв та музеїв;
- планувати, організовувати та проводити заходи із демонстрування гербарно-музейних колекцій.

Компетентності

ІК01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. **ЗК03.** Здатність

застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК09. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо з метою збереження природного навколишнього середовища.

ЗК10. Здатність працювати в команді.

СК02. Здатність демонструвати базові теоретичні знання в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей.

СК03. Здатність досліджувати різні рівні організації живого, біологічні явища і процеси.

СК04. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

СК05. Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

СК06. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування.

СК07. Здатність до аналізу будови, функцій, процесів життєдіяльності, онто та філогенезу живих організмів.

СК08. Здатність до аналізу механізмів збереження, реалізації та передачі генетичної інформації в організмів.

СК09. Здатність аналізувати результати взаємодії біологічних систем різних рівнів організації, їхньої ролі у біосфері та можливості використання у різних галузях господарства, біотехнологіях, медицині та охороні навколишнього середовища.

СК10. Здатність демонструвати знання механізмів підтримання гомеостазу біологічних систем.

СК15. Здатність до чіткого виокремлення причинно-наслідкових зв'язків між структурною організацією, принципами функціонування фізіологічних систем та середовищем існування.

Програмні результати навчання

ПР01. Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.

ПР02. Застосовувати сучасні інформаційні технології, програмні засоби та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення професійної діяльності.

ПР03. Планувати, виконувати, аналізувати дані і презентувати результати експериментальних досліджень в галузі біології. **ПР04.** Спілкуватися усно і письмово з професійних питань з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі, державною та іноземною мовами.

ПР05. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних біологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення **ПР06.** Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, екології, математики у процесі навчання та забезпечення професійної діяльності.

ПР07. Володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання.

ПР08. Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

ПР09. Дотримуватися положень біологічної етики, правил біологічної безпеки і біологічного захисту у процесі навчання та професійній діяльності.

ПР10. Знати основи систематики, методи виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокариотів і еукариотів й застосовувати їх для вирішення конкретних біологічних завдань.

ПР11. Розуміти структурну організацію біологічних систем на молекулярному рівні.

ПР12. Демонструвати знання будови, процесів життєдіяльності та функцій живих організмів, розуміти механізми регуляції фізіологічних функцій для підтримання гомеостазу біологічних систем.

ПР13. Знати механізми збереження, реалізації та передачі генетичної інформації та їхнє значення в еволюційних процесах.

ПР14. Аналізувати взаємодії живих організмів різних рівнів філогенетичної спорідненості між собою, особливості впливу різних чинників на живі організми та оцінювати їхню роль у біосферних процесах трансформації речовин і енергії.

ПР15. Аналізувати форми взаємовідносин між мікро- та макроорганізмами з визначенням основних напрямів цих процесів.

ПР17. Розуміти роль еволюційної ідеї органічного світу.

ПР19. Застосовувати у практичній діяльності методи визначення 10 структурних та функціональних характеристик біологічних систем на різних рівнях організації.

ПР21. Аналізувати інформацію про різноманіття живих організмів.

ПР22. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на добросовісність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР24. Аналізувати фізико-хімічні властивості та функціональну роль біологічних макромолекул і молекулярних комплексів живих організмів, характер взаємодії їх з іонами, молекулами і радикалами, їхню будову й енергетику процесів.

ПР28. Уявлення про будову і функції фізіологічних систем живих організмів.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Вступ. Загальні поняття. Коротка історія гербарно-музейної.	Зміст понять «гербарій» та «музей». Мета і завдання гербарно-музейної справи. Історичні етапи розвитку гербарно-музейної справи.	Предметна дискусія. Розгляд кейсів. Тести.
2.	Методика гербаризування рослин	Збір та підготовка рослинних зразків. Техніка гербаризування. Монтування гербарних зразків. Сучасна номенклатура рослин. Етикетування гербарних аркушів.	Розгляд кейсів. Виконання практичних завдань із гербаризування.
3.	Методика гербаризування грибів	Збір та підготовка зразків грибів. Техніка гербаризування неліхенізованих та ліхенізованих грибів і грибоподібних організмів. Монтування гербарних зразків. Сучасна номенклатура грибів та лишайників. Етикетування гербарних аркушів.	Розгляд кейсів. Виконання практичних завдань із гербаризування.
4.	Створення гербарних колекцій	Методика створення колекцій гербарних зразків рослин, грибів і грибоподібних організмів. Вимоги до утримання колекцій. Стандарти роботи із гербарними колекціями. Створення каталогів колекцій.	Розгляд кейсів. Виконання практичних завдань.

5.	Створення музейних експозицій	Поняття про музейний фонд та особливості його створення. Принципи і підходи до створення музейних експозицій. Сучасні методи презентації музейних експонатів.	Розгляд кейсів. Виконання практичних завдань із гербаризування. Творче завдання.
6.	Електронні бази даних у гербарно-музейній справі	Сучасні методи створення електронних баз даних музейних колекцій. Електронні каталоги гербарних і музейних фондів. Використання електронних ресурсів у гербарно-музейній справі.	Виконання практичних завдань із гербаризування. Творче завдання.
7.	Нормативно-правове підґрунтя гербарно-музейної справи	Основні державні та міжнародні нормативно-правові документи, що стосуються гербарно-музейної справи. авторське право і гербарно-музейна справа. Особливості поповнення фондів шляхом міжнародного обміну.	Розгляд кейсів. Творче завдання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	+
Лабораторні заняття	30
Самостійна робота	20
Індивідуальне завдання	10
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		–
Лабораторні заняття			3		3	4	3		4		3		3	4	3			30
Самостійна робота		2		2						2		2		2				10
Індивідуальні завдання																10		10
Екзамен																	50	50
Всього за тиждень		2	3	2	3	4	3		3	2	3	2	3	6	3	10	50	100

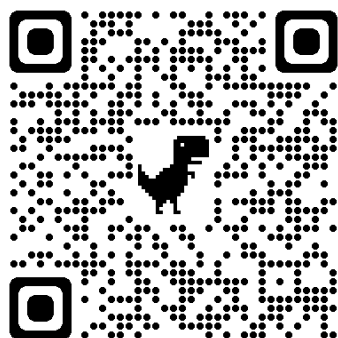
6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійні презентації (лептоп, проєктор), живі зразки рослин, ербарні зразки рослин та грибів, колекції комах та інших живих об'єктів, матеріали для гербаризування, мікроскопи, препарувальні набори, використання системи дистанційної освіти для проведення тестування.
-----------------------------------	--

Рекомендована література

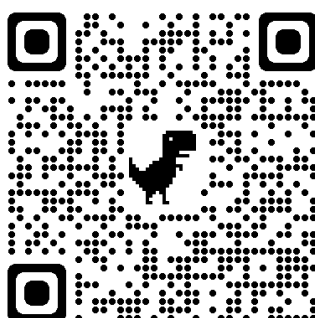
Гербарії України. Index Herbariorum Ucrainicum /
Редакторукладач к.б.н. Н.М. Шиян. – Київ, 2011. – 442 с.:
іл.

Новіков А., Барабаш-Красни Б. Сучасна систематика
рослин. Загальні питання: навчальний посібник. – Львів:
Ліга-Прес, 2015.

Нормативно-правові акти у сфері музейної
справи – URL:
[https://mkp.gov.ua/content/normativnopravovi-
akti-u-sferi-muzeynoi-spravi.html](https://mkp.gov.ua/content/normativnopravovi-akti-u-sferi-muzeynoi-spravi.html)

Попова О.Н., Кузнєцов В.О. Про місце гербаріїв в системі
культурно-наукових устанів України. Наукові записки
Державного природничого музею. Львів, 2008. Вип. 24.
– С. 21-26. URL: [http://dpm.pip-
mollusca.org/tom/24/popova_t24.pdf](http://dpm.pip-mollusca.org/tom/24/popova_t24.pdf)

Index Herbariorum URL:
<https://sweetgum.nybg.org/science/ih/>

GBIF – Global Biodiversity Information Facility –
URL: <https://www.gbif.org/>

Index Fungorum – URL:
<https://www.indexfungorum.org/Names/Names.asp>

Guiry, M. D. & Guiry, G. M. 2019. AlgaeBase
Worldwide Electronic Publication. National
University, Ireland, Galway –
<https://www.algaebase.org/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса
Викладач (і) Гостьові лектори	Надія Капець, к.б.н., виклд.
Контактна інформація викладача	nadiia.kapets@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої
--------------------------	---

	<p>академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни «Фікологія» спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.</p>

Невідповідна поведінка під час заняття	Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач

Капець Н.В., к.б.н., викл.

